

I. N. I.
DISSERTATIO INAUGVRALIS MEDICA
DE

MOTVS CORPORIS
HVMANI NATVRA,
VSV ET ABVSV,

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
D O M I N O

GVILIELMO HENRICO,

DUCE SAXONIE, IVLIACI, CLIVIE, MONTIVM,
ANGARIE, WESTPHALIE, & reliqua,
CONSENSV ET AVTORITATE

GRATIOSISSIMAE FACVLTATIS MEDICAE IN INCLVTA
ACADEMIA SALANA,

PRÆSIDE

IOANNE ADOLPHO WEDELIO,

PHILOS. ET MEDIC. DOCTORE, PROFESSORE
PVBLICO ORDINARIO, MED. PROV. SAXO VINAR.

AC CIVITATIS IENENSIS PHYSICO,

Patrono, Præceptore, ac Promotore suo Patris loco sancte colendo

PRO LICENTIA

SVMMOS IN ARTE SALVTARI HONORES, INSIGNIA AC PRIVI-
LEGIA DOCTORALIA, MORE MAIORVM, LEGITIME
CONSEQVENDI,

publico eruditorum examini exposita

Dr. R. Küttner.

O. CHRISTOPHORO SIEGFRIDO, Bercka-Thuringo,

IN AVDITORIO MAIORI,

Horis ante & post meridiem consuetis,

Ad D. FEBRVAR. MDCC XV.

IENÆ LITTERIS KREBSIANIS.

iaetet.

72, 28

Diss. diet.

433

SERENISSIMO PRINCIPI

AC DOMINO,

DOMINO

IOANNI GVILIELMO,

DVCI SAXONIÆ, IVLIACI, CLIVIÆ,
MONTIVM, ANGARIÆ ET VVESTPHALIÆ, LAND-
GRAVIO THVRINGIÆ, MARCHIONI MISNIÆ,
PRINCIPI COMITI HENNEBERGIÆ, COMITI MAR-
CÆ ET RAVENSBERGÆ, SAYNÆ ET VVITT-
GENSTEINII, DYNASTÆ RA-
VENSTEINII. &c. &c.

PRINCIPI AC DOMINO SVO CLE-
MENTISSIMO

HANC INAUGVRALEM DISSERTATIONEM

HVMILLIMA DEVOTIONE

Consecrat

Subiectissimus Servus

IO. CHRISTOPHORVS
SIEGFRID.

I. N. I.

PROOEMIUM.

Uod alias de fortuna dici consuevit
fabrum quemque esse fortunæ suæ,
longe magis de valetudine valet,
cum sui cuique mores fingant va-
letudinem.

Quamquam enim quidam reperiantur morbi,
qui casui debentur fortuito, plerique tamen ita com-
parati sunt, vt minime, nisi inuitati, accedant.

Inuitantur imprimis desidia & luxuria, hinc &
reliquis, quæ rerum, Medicis non naturalium di-
ctarum, abusum coniunctum habent, & sic corpo-
rum humanorum robora debilitare apta sunt.

In his eo magis peccare solent, quo minus sta-
tim effectus læsionis manifestus se exerit, putantes,
nullum adferre damnum sanitati posse, quod, ali-
quoties etiam commissum, nullum noxæ reliquerit
vestigium.

A 2

Vt

Vt autem hi nimis sero opinionis suae poenas dare coguntur, morbis tarditatem grauitate compensantibus; ita mediocritatem in omnibus, quae quoddam in sanitatem ius habent, obseruantes a morbis tutiores sunt, saltem in eosdem non sua culpa incidunt.

Totum hinc negotium in rerum non naturalium usu & abusu consistit, quas singulas iam considerare, non quidem inuile, sed tamen praeter instituti nostri esset rationem. Motum itaque tantum selegimus, cuius naturam, usum & abusum speciminis inauguralis loco explicare conabimur. Faxit Deus ter optimus, ter maximus, vt feliciter eueniat.

CAPVT I.

DE

Natura Motus Corporis Humani.

Non opus est, vt generatim iam de motu agamus, cuius doctrina aliunde repeti debet, sed circa corpus humanum occupati de huius tantum motu erimus solliciti.

Motus hic aliis vocatur *exercitatio* communiter accepta, proprie enim vocata *exercitatio* speciem tantum certam huius motus designat. *Hippocrates lib. II. de Diet. Cap. XXXIX. & seq.* motus huiusce *πόνων* laborum nomine insigniuit. Quo autem natura huius motus satis cognita reddatur, eius primo definitionem, deinde causas, postmodum differentias, & tandem effectus considerabimus.

De-

DE MOTVS CORPORIS HVMANI NATVRA VSV ET ABVSV 5

Definiri potest hic motus, quem tractandum suscepimus, quod sit agitatio voluntaria corporis humani, vel totius, vel partium eiusdem, siue ab intrinseco siue extrinseco principio dependens, ad sanitatem vel conseruandam, vel restaurandam, vel laudendam faciens.

Agitationem voluntariam diximus, vt sic excludatur motus naturalis, vitalis & præternaturalis, qui insciis & inuis etiam hominibus fiunt, & ad nos iam non pertinent. Quanquam vero agitationi voluntariæ minus accenseri debere videatur ille motus, qui ab externo principio motus dependet, vt equitatio, attamen, cum hic motus equi ab equitantis arbitrio & instituatur & dirigatur, itidem suo modo voluntarius dici potest, vt & alii motus huius generis, vt *Hieron. Mercurialis de Art. Gymnast. Lib. II. Cap. I.* ostendit.

Subiectum huius motus est corpus humanum, & vel ratione totius vel eius partium. Non solum enim totum corpus ad nutum nostrum mouetur, sed & partes seorsim agitantur, quam in rem decenter conformatae & sibi connexae sunt, vti artus, dorsum, caput, thorax &c. Non autem tantum partes hæ solidæ motum voluntarium sustinent, sed etiam spirituosæ, quas hinc merito cum *Hippocrate* pro subiecto huius motus simul habemus. Hæ enim solæ mouentur, si *μεεῖς πῶς πόνος* & curarum labor adsit, ne de visus & auditus labore, ab eodem supra dicto loco commemorato, dicamus.

Efficiens causa vel intrinseca est, vel extrinseca. Intrinseca, tum totum corpus, tum partes mouens, sunt musculi, qui annexi partibus mobilibus si contrahantur, illas in motum citant. Contractio autem musculorum, vt ex physiologia constat, partim a sanguinis accessu debito per arterias, partim a spirituum animalium per neruos affluxu, prouenit. Illius enim, æque ac horum, absentia immobilitatem post se trahit, quod ligatura rite instituta probat. Quod si enim arteria ad muscolum abiens constringatur,

vt sanguini aditus ad muscolum hunc denegetur, motus eiusdem perit, vt & vita simul. Neruo ligato, motus itidem laesus & abolitus videtur, vitam tamen adhuc retinet. Cumque sanguinis motus, quia vitam simul conseruare debet, perpetuus sit, spirituum autem affluxus tantus, quantus ad contractionem muscoli est necessarius, tunc demum contingat, quando ab anima illuc determinatur, vt actu contractionem efficiat, huic primario motus musculorum tribuitur. Anima vero spirituum hunc motum praestans, determinans & dirigens, primum mouens in corpore humano existit, vt sic non solum cogitandi & cognoscendi, sed etiam mouendi vim a Sapientissimo Creatore acceperit.

Extrinfeca causa mouens, quæ eligente vel consentiente homine moto id praestat, est vel alius homo, vel quilibet motum talem aptum praebentia, tam viuentia, quam inanimata, prout in gestatione in lectica, equitatione & navigatione videmus.

Nec finis huius motus indictus abire debet, qui ad nostram tractationem pertinet, licet ab iis, qui ita mouentur, raro attendatur. Quanquam enim varii fines sint, quorum gratia singuli hi motus suscipiuntur, a nobis tamen, cum a foro nostro alieni sint, minus considerabuntur. Sanitas igitur vt in tota medicina ita & hic finem constituit, vnice. Huius enim causa motuum horum consideratio instituta est, vt legitimo eorum vsu conseruetur & restitua- tur, abusus vero, ad destruendam eam faciens, vitetur.

Sufficere hæc de causis huius motus allata ad nostrum propositum possunt, hinc ad differentias eiusdem accedimus. Commode ab *Hippocrate* c. I. distinguuntur hi motus, seu, vt ab eo vocantur, labores, in naturales & violentos. Naturales vocat visus laborem, auditus, vocis, curarum. Deambulationes itidem ad naturales refert *Cap. XL.* habere tamen aliquid violenti, addit. Reliquos vero, vt cursus aliaque exercitia, inter violentos numerat. Hanc *Hip-*

po-

DE MOTVS CORPORIS HVMANI NATVRA VSV ET ABVSV 7
pocnitis diuisionem vt melius intelligere queamus, vtile est, motus huius differentias omnes considerare, quæ desumuntur vel a genere, vel a subiecto, vel a causa efficiente, vel a causa finali, vel ab accidentibus. A genere desumptæ differentiæ respiciunt eius vel quantitatem, vel qualitatem. Quantitatem quæ respiciunt, continent sub se motum simplicem & compositum. Motus simplicis quantitas consideratur vel in se, vel ratione durationis. In se spectata, quantitas præbet motum vel *magnum*, qui molem maiorem superare valet, vel *paruum*, qui exiguo tantum ponderi sufficit, vel *mediocrem*, qui medio modo se habet.

Ratione durationis motus hic differt, prout hæc vel absoluta vel respectiua est. Absolutæ durationis respectu alius est vel *continuus*, qui sine intermissione durat, & iterum vel *longus*, vel *breuis*, existit: vel *intermissus*, qui interposita quiete fit, & vel *ordinatus*, vbi interualla æqualia intercedunt, vel *inordinatus*, vbi hæc sine ordine interponuntur, deprehenditur.

Respectiua duratio intuitu spatii, quod interim motus percurrit, ita dicitur. Quod si hinc breui tempore, multum spatium, vel exiguum sæpius, absoluitur, motus *celer* vocatur; si multo tempore breue spatium metitur, motus *tardus* dici solet; si mediocri tempore mediocre spatium teritur, *mediocris* est. Compositus motus est, si dictæ differentiæ diuersarum classium coniungantur, ex quibus quidam peculiarem denominationem acquirunt. Sic motus magnus & celer vocatur *vehemens*; magnus & tardus, *valens*; paruus & celer, *remissus*; paruus & tardus, *debilis*, *imbecillis* appellatur. Mediocris compositus, qui ratione tam magnitudinis, quam durationis, talis est, *medius* vel *mediocris* *κατ' ἐξοχην* dicitur. Sic etiam vehemens potest esse vel continuus, vel longus, vel breuis, vel intermissus, & sic porro, quod & de reliquis valet, quæ omnia adducere, superfluum foret.

Qualitatis ratione motus alius est *æqualis*, alius *inæqualis*

lio

lis. Æqualis est, qui ratione magnitudinis & durationis idem permanet. Inæqualis autem, qui modo magnus, modo parvus; modo continuus, modo intermissus; modo vehemens, modo debilis est, vel alia ratione mutationem subit.

A subiecto motus corporis differentias non paucas acquirit, dum vel partes tantum, vel totum corpus mouetur. Ex partibus huc etiam spectare spiritus, superius fuit tantum, qui etiam soli mouentur in curarum, visus, & auditus labore. Ad curarum labores referri suo modo possunt ipsæ meditationes, quibus itidem spiritus soli mouentur. Ex partibus solidis modo plures, modo pauciores, coniunctim vel seorsim mouentur, vt manus in pluribus laboribus & exercitationibus, thorax, in vocis labore, vt *Hippocrates* c. l. vocat, sermone, lectione, cantu; pedes, si erectum corpus stet, vt & in deambulationibus &c: Sic & totum corpus mouetur in parvæ pilæ lusu, venatione, cursu, & similibus.

Causæ efficientis ratione motus hominum sunt vel a se ipsis facti solum, vel ab aliis. Tales motus ab interno principio dependentes sunt saltatio, ambulatio, cursus, lucta, exercitia mechanica, opera &c: Ab aliis facti motus sunt agitatio, frictio, gestatio, equitatio, nauigatio, & similes alii.

Finis respectu motus hi sunt vel exercitationes proprie dictæ, vel communiter ita vocatæ. Exercitatio proprie iuxta *Hier. Mercurialem. Lib. II. Cap. I.* est motus corporis humani vehemens, voluntarius, cum anhelitu alterato vel sanitatis tuendæ, vel habitus boni comparandi gratia factus. Exercitationes vero communiter dictæ sunt omnes reliquæ, quæ vel ad valetudinem, vel ad bonum habitum conferre possunt, siue vehementes sint, siue minus, licet etiam anhelitum non ita notabiliter alrerent.

Exercitationes eiusmodi veteribus vsitatæ satis eleganter ab *Hier. Mercuriali. Libr. de Arte Gymnastica*, vt & a *Quercetano*

setano

DE MOTVS CORPORIS HVMANI NATVRA, VSV ET ABVSV. 9
cetano Sect. II. Cap. XI. Diætet. Polybistoric. recensentur & explicantur. Diuiduntur exercitationes a *Mercuriali* in eas, vbi motus hominum vel a se ipsis fiunt vel ab aliis. Ad illas pertinent primo saltatoria, quæ vel cubistica, vel sphæristica, vel saltatio simpliciter erat; deinde palæstrica, quæ luctam, cursum, saltum, disci iactum, sagittationem sub se continebat; tandem exercitationes communes, vt ambulatio, erectum stare, pugna, per funem adscendere, spiritus cohibitio, vociferatio, risus &c: Ad exercitationes, in quibus motus hominum ab aliis fit, refert equitationem, vectationem currulem, gestationem in lectica & sella, agitationem per lectos pensiles, per cuneas, per scimpodium, nauigationem &c. De quibus singulis pluribus videri potest.

Porro ex exercitiis communiter vocatis quædam simul opera dicuntur, quæ relinquunt opus quoddam, cuius gratia fiunt, vt aratio, fossio, vt & quæ ab opificibus manuum alioque labore perficiuntur. Et, cum omnino nullus motus corporis reperiatur, qui non aliquam in valetudinem vim habeat, quocunque demum alias sine suscipiatur, nequiquam vllus excludi potest, qui huius intuitu non ad medicum pertineat forum. Vti & ipsæ exercitationes proprie dictæ minime semper vnice valetudinis tuendæ gratia susceptæ sunt, vel suscipiuntur hodie, sed haud raro voluptatis, ambitionis, vel alius rei causa tractantur, quod vel solius venationis exemplo, quæ tantopere ab omnibus laudatur, patere potest.

Sequimur in his ipsum *Hippocratem* qui *L. III. de Diæta Cap. II.* labores necessarios, profectioes necessarias, operaque marina ad vitam degendam reperta eodem modo considerat, & omnes hosce motus laborum nomine alias comprehendit. Medicus enim non tam intentionem eius, qui motu tali vtitur, considerat, vel inquit, sed quid labor talis præstare queat in sanitate conseruanda, vel læ-

B

den-

denda, vt sic in omni hac consideratione hunc finem præ oculis habeat.

Ab accidentibus etiam motus corporis quandam differentiam fortiuntur, vt ratione loci peraguntur in loco vel æquali vel inæquali, libero vel concluso, lucido vel opaco, calido vel frigido, humido vel sicco. Et similes aliæ conditiones reperiuntur haud pauca, ex quibus, quæ nobis utilitatem quandam in hac consideratione præbere videbuntur, inferius recensēbimus.

Restat ad naturam huius motus intelligendam eiusdem effectus considerandus, quem in corpore humano edere solet, quo cognito facilius & certius eiusdem vsum & abusum determinare licet. Non autem quilibet effectus huc pertinet, sed is tantum, qui, a motu hoc dependens, in partibus spirituosiss, fluidis, & solidis se exerit. Cum enim, hæ prout constitutionem vel naturalem vel præternaturalem obtinent, tam sanitatis, quam morborum subiecta sint, status earum a motu inductus vel integritatem, vel læsionem, sanitatis efficit.

Quod si ergo a causa interna motus corporis fiat, per superius dicta vel spiritus tantum, vel partes quædam solidæ, vel totum corpus mouetur. Si spiritus tantum mouentur, vt in curarum labore & meditationibus profundioribus, calefcunt, diffantur & lympham subtiliorem absumunt. Sin autem vel totum corpus, vel partes eiusdem mediantibus musculis moueantur, non solum spiritus, sed etiam humores partesque solidæ inde afficiuntur. Cum enim musculorum contractio nunquam, nisi spiritus copiosiores per neruos accedant, fiat, horum motus simul augetur, vt itidem calefcant, rarefiant & diffentur.

Porro per contractionem musculorum his intertexta vasa sanguifera & lymphatica, & vna humores in eis contenti, premuntur. Omne vero fluidum pressum vrgetur versus

sus

DE MOTVS CORPORIS HVMANI NATVRA, VSV ET ABVSV. II
sus illam loci differentiam, vbi nulla vel minor est resis-
tentia. Hinc in vasis dictis ob valvulas, motum humorum,
determinantes & dirigentes, per eandem viam, quam in
circulatione habent, sanguis & lympa propelluntur. Iun-
cta autem impulsui cordis contractione & pressione mu-
sculorum necessario velocitas humorum augetur. Hac au-
cta etiam motus intestinus incrementum capit, adeoque &
calor sanguinis fit maior, quo præsentè rarefactio & attenu-
atio eiusdem consequitur. His vero euenientibus & spi-
ritus vitales copiosiores ex sanguine producuntur, & se-
cretiones & excretiones, inprimis transpiratio, augentur,
vnde tam serum quam huic immerisa minuuntur.

Non autem tantum a pressione vasorum, a musculis
immediate facta, motus humorum promouetur, sed etiam
cauitatibus inclusa viscera, parietibus se fortius & sæpius
constringentibus, comprimuntur, vt humores in iis con-
tenti promoueantur, quod in thoracis & abdominis caui-
tate fit. Imo corporis diuersus situs in laboribus factus, &
concussio in quibusdam motibus simile quid efficere valet.

Dum autem muscoli contrahuntur, fibræ eorundem
vna tenduntur, adeoque pori & meatus aperiuntur, vt hu-
moribus & spiritibus liberior aditus concedatur. Pressio eti-
am parietum cauitatum, blandior vel maior, in visceribus
inclusis fibrillarum tensionem præstat, quæ ipsa etiam in
parietibus, inprimis abdominis, se exerit. Sic & situs cor-
poris & concussio, in motu facta, tensionem variam indu-
cit partim fibrillis seu ligamentis viscera reliquis partibus
connectentibus, partim parietibus continentibus. Sic in-
testina abdominis partes anteriores & inferiores in situ cor-
poris erecto magis tendunt, vti & in saltu motus eorum,
deorsum versus continuatus impetum maiorem in perito-
neum facit.

Hæc fieri solent, si ab interno principio fiat motus, ab

externa autem causa si corpori concilietur, in quibusdam quædam differentia occurrit. Effectus enim hic vel a pressione externa, vel situ mutato, vel concussione dependet. Pressio externa fit, si vel situ corporis mutato alii aliique musculi a pondere ipsius corporis premantur, ut in eiusdem agitatione & volutione, vel ab alia re comprimuntur per vices, ut in frictione. Facile autem patet, quid efficiat hæc pressio, nam spiritus in fibrillis nerveis agitantur, & promouentur, humores itidem ob supra dictam rationem velocius mouentur, fibræ autem carnes & reliquæ simili modo tenduntur. Concussionis a rebus externis factæ effectus idem est, qui superius fuit adductus, uti & situs corporis mutatio ratione partium internarum nihil peculiare a superius dictis habet.

Effectus dicti autem modo minores, modo maiores, sunt ratione ipsius motus diuersi, vnde prout vel vehemens, vel tardus, vel mediocris, vel continuus, vel intermissus, vel alio modo se habens adest, dicta vel magis, vel minus eueniunt, quod vel nobis tacentibus manifestum esse poterit.

CAPVT II.

DE

Motus Corporis Humani Vsu.

QUoniam sanilitatis vnice in medicina habeamus rationem, huius quoque intuitu determinari vsus exercitationis debet. Sanitas vero vel integra est, vel amissa, illa conseruanda, hæc restauranda erit. Vtrumque obtinemus, si & ea, quæ idonea sunt, faciamus, & quæ contraria, omittamus. Primo itaque videbimus, quomodo motus ad sanitatem conseruandam & restituendam fit in-

stitu-

DE MOTVS CORPORIS HVMANI NATVRA, VSV ET ABVSV, 13
stituentus, deinde in sequenti capite ad ea pergemus, quæ
in motus administratione peccantur.

Sanitatis conseruatio in eo consistit, vt partes spiri-
tuosæ & fluidæ quantitatem, qualitatem & motum, solidæ
vero conformationem & vnitatem decentem retineant. Hoc
vero vt fiat, inter alia quoque motus conueniens præstat.
Conueniens fit, si proportionem ad corpus mouendum ha-
beat aptam. Proportio hæc ab ipsis effectibus, intra hos-
ce terminos inclusis a posteriori, quod dicunt, determi-
natur. Hanc vero euphoria maxime designat, vnde scite
*Corn. Celsus de Medicina Libr. I. cap. 2. Exercitationis, inquit,
plerumque finis esse debet sudor, aut certe lassitudo, quæ citra defa-
tigationem sit.*

Apriori proportio motus sanitati conueniens defini-
tur a varia partim motus, partim ipsius corporis mouendi,
conditione. Ex motus differentiis a quantitate desumptis
sanitati conseruandæ maxime idoneus est motus mediocris
καὶ ἐξοχὴν ita dictus. Spiritus enim & humores inde suf-
ficienter, non tamen nimis, mouentur, vnde & superfluitates
remouentur, necessaria tamen quantitas seruatur, agilitas
& calor autem in statu debito permanent, solidarumque
partium robur firmatur, ob tensionem proportionatam.

Qualitatis intuitu motus inæqualis sanitati magis con-
fert. Inæqualitas tamen etiam hic proportionata requi-
ritur, vt sit inter mediocres tantum motus, minimeque ab
vno extremo ad alterum subito fiat transitus, quo corpori hu-
mano nihil perniciosius esse potest. Ad æquales motus perti-
net motus tonicus dictus, quando vel tensa, vel contracta,
vel medio in situ pars diu permanet, hic vero, vt & reli-
qui æquales, qui iisdem musculis & partibus perficiuntur,
lassitudinem breui infert, quæ tamen terminus motus per
ante dicta esse debet, ne fiat nimius. Sine remissione e-
nim tensæ fibrillæ elaterem debilem reportant, spiritusque

14 **DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA**
magis debilitant. In inæquali autem motu, cum partim
quies quædam interponatur, partim aliæ aliæque partes mo-
ueantur, nec fibrillæ nimis tenduntur, nec spiritus magis,
quam par est, defatigantur.

Ratione subiecti motus, quo totum corpus medio-
criter cum varietate quadam agitur, præ reliquis ad sa-
nitatis conseruationem est utilis. Hanc ob causam *Gale-
nus Libro de parua pile exercitio* aliique pilæ lusum reliquis
præferunt, vt & venationem, si conuenienter instituantur.
His iungere possumus ambulationem, saltationem & simi-
les, mediocritatis terminos non superantes. Tali enim mo-
tu omnes corporis partes æqualiter & apte exercentur &
roborantur, humores & spiritus in concinna temperie con-
seruantur, & secretiones omnes rite peraguntur. Quodsi
vero pars hæc vel illa tantum motum sustineat, minor ad
reliquum corpus redundat utilitas, & huius tantum partis
robur augetur vel conseruatur.

Sic & motus hominum a se ipsis facti in sanis corpo-
ribus meliores sunt iis, qui ab aliis peraguntur rebus. Spi-
ritus enim agiliores magis permanent, humores melius
promouentur, & partes reliquæ robustiores euadunt.

Ex motus differentiis a fine desumptis ille sanitate
magis conducere videtur, qui vnice eius gratia instituitur,
cum sic pro omnibus circumstantiis possit exacte propor-
tionatus reddi, quod in aliis laboribus, necessariis imprimis,
non ita accurate obseruare semper licet.

Præter hæc ad ipsius corporis mouendi conditionem
maxime respicere debemus in definiendo apto ad sanita-
tem conseruandam motu. Corpus mouendum sanum va-
riam acquirit conditionem a rebus & naturalibus & non
naturalibus. Naturales res ad nos iam pertinentes sunt
temperamentum, ætas, sexus, habitus corporis, vires, &
consuetudo.

Tem

Temperamentum cum ab elementorum vitalium sanguinis & feri proportionem dependeat, ante omnia in decernendo motu proportionato attendendum est, vt quodlibet in suo vigore conseruetur, nec ad præternaturalem statum transitus fiat. Omnis vero motus non solum motum spiritibus & sanguini maiorem conciliando, sed & serum, transpiratione aliisque excretionibus auctis, absumendo calorem & siccitatem corporis auget. Facile hinc patet temperamento calido gaudentes moderato tantum motu egere, ne calor nimis auctus morbosus fiat. Vnde in his nec calor maior, nec sudor, nec respiratio citatior motum recte sequitur, sed prius, quam hæc appareant, desistendum est. Cum vero calidi simul vel humidi sint, vel ficci, illi paulo maiorem & copiosorem, intra mediocritatis tamen terminos constitutum, motum ferre possunt, hi vero minimum & parcissimum.

Frigidiores existentes homines, qui vna humidi sunt, motibus vehementibus & velocioribus sufficiunt, diutiusque eos sustinent, vnde copiose se mouere possunt vtiliter, vt & anhelitus inde mutetur, caloremque percipiant, ac sudoris initium. Imo, si copiosius magis serum adest, sudor longior quoque, modo absque lassitudine fiat, minus noxius est. Frigidam siccam vero temperiem habentes moderato & tardo magis motu vtantur, vt quidem calorem succedentem, minus autem sudorem sentiant, ne & siccitas simul augeatur.

Ætates diuersæ partim ob temperamentum mutatum, partim ob texturam diuersam & alia, alios atque alios motus postulant. Infantes cum tenerioris texturæ sint, in principio gestationibus & cunarum agitatione mouentur commode, postmodum vero ambulationibus simul recte vtuntur, proportionatis. Pueri autem & adulescentes labores multos, mediocres tamen, optime sustinent, neque enim inde, licet incalescentia, anhelitus mutatus, sudor, & aliqualis lassitu-

lassitu-

lassitudo succedat, facile læduntur. Spiritibus enim copiosioribus & sero abundante gaudent, nec corporis mouendi pondus impedimento est. Iuuenes & viri exercitationibus vehementibus & valentibus ob texturam firmiorem quidem apti sunt præ reliquis, sed tamen, cum & calidi & ficci magis sint, mediocris motus etiam his magis salutaris est, ne & calor augeatur nimis, nec humidum plus, quam par est, dissipetur. In decrementi ætate constituti ob spiritus deficientes & serum vapescentes, adeoque ficcitatem præsentem, contenti motu remissiori & parciori esse debent, vt & spiritus & humidum vtile magis conferuentur. Vnde & sudorem a motu vitare eos oportet ac lassitudinem, quorum loco famis sensus pro termino motus suscepti potest sufficere.

Fœminæ, cum frigidiores & serosiores sint magis, textura autem teneriori gaudeant, a motu valente & multo iuantur. Gravidæ moderate tantum moueri debent, ne in fœtum noxa deriuetur. Viris robustioribus existentibus præ fœminis & maiores & velociores motus conueniunt.

Habitu corporis obeso præditi optime se a motu crebriori habent, qui tamen alias non nimis sit vehemens. Graciliores ob lympham parciolem sanguinemque actiuorem eligant magis motum remissum & paucum, minimeque eo sudorem facile prouocent. Carnosi & quadrati sufficiunt motui, vehementi etiam, qui tamen immodicus esse haud debet, diutius moueri absque damno possunt, si supra præscriptum terminum communem obseruent.

Quod vero ad vires pertinet, earum maxime habenda est ratio in motu, vt talis tantum instituat, cui illæ respondent. Validi hinc & vehementius & diutius exerceri possunt, debiles autem paruum imo parcissimum motum poscunt, vt tantum calor sensilis reddatur, sudor vero sequatur nullus. Et quo maior adest debilitas, eo minor motus, vel plane cessatio a motu potius requiritur. In illis enim

enim

DE MOTVS CORPORIS HVMANI NATVRA, VSV ET ABVSV. 17
enim spiritus copiosiores præsentés non ita nimis profun-
duntur, sed facile restituantur; in his pauciores spiritus
dissipantur nimis nec breui reparatio eorundem contingit.

De consuetudine sic statuendum puto, quod consue-
ti motus, quicunque demum sint, melius ferantur, si mo-
dum non excedant. Hinc iuxta Hippocratem L. II. de Dieta
Cap. XLIV. *Homines inexercitati ab omni labore lassantur,*
nulla enim corporis pars exercitata est ad vllum aliquem laborem.
Corporum autem exercitata ab insuetis laboribus delassantur. *Aliqua*
vero etiam a consuetis exercitiis lassantur, si modum excefferint.
Quod si igitur inassueti moueri debeant, parce, remisse &
successiue mouendi sunt, & pedetentim motus augendus,
vt sic ad gradum debitum tuto perueniant. Per plures dies
hinc debilis in his motus continuandus, quem successiue
fortior paulo excipiat.

Considerata sic varia corporis mouendi conditione,
quæ a naturalibus dependet rebus, & motus applicationem
variat, superest ea, quæ a rebus, non naturalibus dictis,
prouenit, & ad motus proportionem determinandam facit.
In his primum locum obtinet aer, qui corpus semper am-
biens ratione vel sui motus vel contentorum varie afficit.
Motus aeris est vel intestinus, vel progressiuus, intestinus
præsens est calor eiusdem, deficiens frigus. Calidus aer
corpus calefacit & siccat, idem vero cum motus præstet,
minime hic in aere calido instituitur commode, nisi i-
psam corpus sit temperamenti frigidi, vbi tamen motus in
tantum moderandus, in quantum aer est calidior. Frigi-
dus aer refrigerat, constringit, figit, coagulat, constipat, ad-
eoque ad motum sanitatis causa institutum non ita aptus
est, quoniam mediocris motus calorem excitare debitum
nequit, resistente aere circumstante & inspirato; fortior au-
tem frigus ob agitationem aeris & mutationem maiorem
auget, adeoque finis motus haud obtinetur. Porro hu-
mores

C

mores

mores & partes recrementitiæ, si agitentur, non tamen excerni & dissipari queant, & motum peregrinum facile suscipiunt, & statim concipiunt noxiam. Medio modo itaque se habens aer, seu temperatus existens, omnium ad exercitationem est optimus, quam ob causam etiam verno tempore meridiana, æstatis vero matutina hora ad motum eiusmodi commendatur.

Quodsi aer temperatus in se non sit, talis commode redditur arte, si hiemali tempore in tali domo suscipiatur motus, quæ ad meridiem sita vel solis radiis, vel ignis beneficio, quemcunque situm habeat, attemperatur. Æstivo autem tempore locus a solis radiis auersus vel defensus calorem nimium etiam minuit & ad mediocritatem reducit. Quanquam vero aer, in quo corpus moueri debet, sic satis correctionem recipiat, minime tamen publicus totius urbis aer huic subiectus est emendationi. Adeoque corpora ab illo affecta varie se habent ad motum, vti & post motum haud cuiuslibet aeris admissio est utilis. Calidior hinc aer diutius durans, vt in æstate, corpora magis ficcat & calefacit, quæ corporis mutatio non statim in autumno ad pristinum statum redit, sed successiue. Ita & frigidior diutius ita permanens, vt in hieme, poros cutis stringendo humores superfluos auget, & sic calorem obtundit, quæ alteratio verno tempore non simul ac semel, sed pedetentim cedit. Ergo ita alterato corpore hieme & vere plures labores, æstate & autumno parciores conueniunt, cum ibi facile nimia accumulatio, hic nimia dissipatio fieret, si contrario modo institueretur.

Post motum, fortiorem inprimis, aeris frigidioris admissio concedenda non est, sed potius temperatus vel ad calorem paulo inclinans sit, ne humores nimis agitati statim coagulentur, & inconuenienti in loco subsistant, vel superfluitates, quæ adhuc educuntur, reprimantur & sanguinem conspurcent.

Aeris

Aeris motus progressiuus est vel vehementior vel blandior, ille venti nomine insignitur, hic si adfit, aer liberior salutatur. Venti eandem vim, quam aer frigidus, habent, ideo motus in aere ventoso non est instituendus, sed in tranquillo potius, vnde si totus regionis aer in tali motu sit, tali in loco mouendum est corpus, qui a ventorum accessu magis liber existit. Nullus equidem sic ventus ad exercitationem est idoneus, magis tamen noxius est nimis frigidus, nimisque humidus. Eurus hinc & Boreas salubriores Fauonio & Austro iudicantur, vnde & loca ad septentrionem & orientem posita magis apta ad hunc motum habentur.

Liberior aer motu blando & ventilatione gaudens salubrior est incluso, qui quietus & torpidus a statu suo desciscit. Ille igitur exercitationi etiam aptior est. Cum vero aer liberior reddatur a ventis salubribus, & solis radiis moderate accedentibus, locus exercitationis ad septentrionem & orientem positus reliquis præfertur, & si in domo ob aeris inclementiam debeat institui, eligatur conclaue aptum situm habens, & quam maxime & altum & lucidum & spaciosum.

Præter motum etiam contentis suis vel ordinariis vel extraordinariis aer corpora afficit humana. Ordinaria contenta sunt particulae vuidæ, aquæ, quæ parcissimæ ad aerem proportionatum requiruntur, vt & serenus lucidus ac temperatus permaneat, & hic ad motum sanitatis causa instituendum est maxime conueniens. Si autem hæc nimis vel plane deficient, nimis ficcus aer euadit motui, itidem siccantis, minus proportionatus; vel excedant, humidus aer fit, qui pro diuersa excessus proportionem crassus, densus, nebulosus, obscurus redditur, & prohibet exercitationem, cum etiam quieto corpori satis noxius sit. Extraordinaria contenta effluua sunt e corporibus aliis, inani-

momi A.

C 2

matis

matris potissimum in aerem abeuntia, ut ex aquis stagnantibus, palustribus, metalli fodinis, & similibus, quæ, ut alias noxia, ita magis adhuc corpori in motu maiori constituto officiant, unde loca eiusmodi maxime vitare oportet, respiratione enim per motum citatiore facta copiosius adhuc corpori inferuntur, aliaque damna præstant.

Cibus & potus dum corpus humanum & quantitate & alias varie disponit, etiam motus aliam atque aliam proportionem poscit. Abstinencia motui plane contraria est, cum enim partes absumptæ non solum non restituantur, sed & per susceptum motum adhuc magis minuuntur, ut machina corporea inde lædatur, necesse est. Hinc Hippocrates II. Aphor. XVI. ubi fames, inquit, laborandum non est. Exiguæ alimentorum quantitati motus paucus, copiosiori multus respondere debet, ut ibi humores necessarii conferuantur, hic vero superflui tollantur. Difficilioris concoctionis cibi motum fortiorem postulant, ut calore & actiuitate menstrui auctis dissoluantur, digerantur, & in succum ac sanguinem transmutentur. Cibum motus recte præcedit, ut &crementa facilius excernantur, humores boni probe distribuuntur, fermentum & calor ventriculi roborentur. Minime tamen immediate post motum, inprimis fortiorem, alimenta ingerantur, cum partes cibi nondum sufficienter resoluti & immutati ad massam sanguineam propellantur, intempestiue. Idem dictum esto de motu post cibum statim factò, hic enim fortior existens sanitati inimicus existit, adeoque omittendus.

Maxime vero potus post motum fortiorem frigidus absit, ne & circulus sanguinis impediatur, & coagulum humoribus & spiritibus inducatur. Quod tamen vitium aliquando superatur, si post talem potum statim exercitatio illa continuetur, cum partes in coagulum abituræ, eodem motu continuato, iterum resoluantur.

A motu

A motu corporis ipso quoque hoc ad alium motum absque damno præstandum disponitur, alias enim impropor- tionatus redderetur. Quibus hinc fortior paulo motus prodest, vel necessarius est, non statim ab hoc faciant ini- tium, sed primo lenius moueantur & successiue ad vtilem sibi gradum accedant, quod etiam de subsequente quiete valet, ad quam a maiori motu minime subito, sed inter- medio successiue remittente, progredi conuenit.

Somno qui indulgent, copiosiori etiam egent motu, vt spiritus torpidiores serentur, humores accumulati mi- nuantur, & in motum apte citentur. Vigiliis vero similem effectum in siccando & dissipando humidum habentibus, motus notabilis addendus non est, sed potius eas quies excipiat debita. Alias enim corpus non conseruaretur, sed ad interitum rueret. Post somnum corpus melius exerce- tur, robur tunc ob quietem prægressam maius habens, vnde matutinæ horæ motui aptiores, post somnum & ante cibum existentes, habentur.

Animi pathemata vehementiora corpori mouendo a- pta non sunt, motus enim spiritus exagitados vltius agi- tando nimis dissipat & debiles reddit, nimisque corpus sic- cat. Moderata autem nullum alias conuenientem motum prohibent.

Excretorum etiam in motu suscipiendo habenda est ratio, in primis viis enim hærentia ante motum debent ex- pelli per vias sibi destinatas, quæ alias motu fortiori in sanguinem ex parte raperentur. Imo etiam reliqua crasfi- ora remotionem sui, priusquam motus fiat, postulant, vt spatium sic concedatur, quorsum fecernenda ex sanguine, sub exercitatione commode abeant, cum omnes secretionem motu promoueantur. Post motum etiam sudorem cum vestimentis inde madefactis remouere conuenit, quorum loco sicca & tepida induantur, ne perspiratio sudore frige facta

porosque constringente impediatur, sed successiue decre-
cat, donec ad ordinarium suum gradum peruenerit.

Motus ita secundum omnes circumstantias proportio-
natus redditus spiritus, productionem eorum promouendo,
conseruat, serenat, agiles & muniis suis aptos reddit, humo-
rum vitalium temperiem custodit, quæ eorundem circu-
lum, secretiones & excretiones proportionatas, semper se-
quitur: solidas vero molles blanda & concinna tensione &
remissione roborat, poros earundem & meatus liberos ser-
uat. His autem bene constitutis actiones naturales, vita-
les & animales, vt bene se habeant, necesse est, quæ vt hic
prolixius explicemus, opus esse non videtur.

Vt vero motus sanitatem præsentem conseruat, ita eti-
am ad amissam restituendam facit, si recte adhibeatur. Per
superius dicta spiritus in morum citat agilesque reddit,
prodest itaque in omnibus affectibus, vbi spiritus torpidi-
ores sunt, vt in malis somnolentis, apoplexia, paralyfi, &
similibus. Circulum sanguinis promouendo, calorem eius
augendo, & humidum absumendo, imtemperiei frigida &
humida conuenit corrigenda, adeoque & inde proueni-
entibus cachexia, tumoribus oedematosis, inappetentia
&c. succurrit. Secretionem & excretionem partium recre-
mentosarum iuuando, & viscerum tonum roborando utilis
est in obstructionibus viscerum, mensium, morbis tarta-
reis, scorbuto, frigido imprimis, malo hypochondriaco,
scabie & huius modi. Ad specialiora hæc facile applicari
possunt, quæ, quia magis ad curam morborum specialem
pertinent, iam omittimus. Non solum autem superius
dicta etiam hic obseruanda sunt probe, sed & reliquæ cir-
cumstantiæ accurate & prudenter pensitanda, ne plura
prohibentia, quam admittentia motum, adsint, nec im-
proportionatus etiam his euadat.

CAPVT

CAPVT III.

DE

Abusu Motus Corporis Humani.

Um rectum sit index sui obliqui, abusus ex dictis satis constare posset, quacunque enim ratione proportio motus ad corpus humanum turbetur, damnus, & hinc abusus præsto est, hunc tamen, vt euidentiore fiat, paucis adhuc lustrabimus. Turbatur autem proportio hæc, si motus vel deficiat vel excedat. Si deficiat, spiritus inde redduntur torpidi, humores crassi, lenti, copiosi euadunt, calor vero & circulatio sanguinis imminuitur, cruditates fiunt variæ, recrementa viscida, tartarea, salina, retinentur, & augentur, viscera robur & elaterem suum amittunt, corpusque ipsum torpidum efficitur. Quæ mala inde nascantur vltèrius, cogitari facile potest, quæ tamen in singulis non eadem reperiuntur, cum & hic effectus pro conditione corporis ratione ætatis, temperamenti, sexus &c. variet.

Excedens motus spiritus nimis rarefacit & difflatur, vnde eorundem motum magis, quam par est, auget, quantitatem autem minuit, adeoque debilitatem inducit. Humoribus velociorem motum conciliando, calorem & rarefactionem maiorem reddit, vnde febres, inflammationes, hæmorrhagiæ, menses nimii, hæmoptysis, & huius generis alia, eum sequuntur. Dum autem humores nimis rarefiunt, humidum magis difflatur & intemperies sicca inducitur, hinc in pueris, si vltra modum exercentur, auctio inde labefactatur. Fibræ quoque in motu corporis excedente

dente

dente tenduntur nimis, tum musculorum mouentium, vnde lassitudo & debilitas maior consurgit, maxime si tonicus motus sit nimium partium continentium, inprimis peritonæi, & connectentium, vnde herniæ, procidentia, & in grauidis abortus, vbi tam tensio fibrarum vteri maior, quam rarefactio sanguinis concurrit, oriuntur.

Promptius hæc euenire solent, si corporis status simul magis ad malum eiusmodi aptus est. Temperamento enim calido gaudentes facilius a motu nimio læduntur, vt superius dicta & alia reportent, vti & sicciore facilius in intemperiem siccam incidunt. Pueri & infantes teneriorem fibrarum texturam habentes hernia facilius afficiuntur, quam robustiores. Debiliores citius & vehementius debilitantur a motu excedente, quam reliqui. Minus assueti magis læduntur a motus excessu, quam, qui crebrius motu paulo fortiori vtuntur.

Idem sentiendum est de rebus nonnaturalibus reliquis, quæ simul corpus afficiendo motus damna variant vel auget. Aer calidior motui nimio iunctus efferationem caloris, & distensionem lymphæ maiorem præstat, vnde sic motus vehementius affligit. Hoc adhuc magis augetur, si simul nimis siccus sit squalidum per se corpus reddens. In frigido humido nimis aere factus motus excedens febres & inflammationes promptius producit, cum ob frigus poros stringens sanguis facilius stasim concipiat in parte quadam, & recrementa fermentifica non distentur, sed agitata massæ sanguineæ iterum commisceantur, vnde calor fit fortior. Ita post motum nimium frigidus aer admissus partim eadem præstat, partim obstructions, dolores, phtisim, hydropem efficit, partibus solutis & nimis agitatæ coagulum subito inducens, quæ ad hanc vel illam partem propulsæ subsistunt.

Cibo assumpto motus fortior susceptus, moram ad resolutionem & immutationem conuenientem haud concedens

DE MOTVS CORPORIS HVMANI NATVRA, VSV ET ABVSV, 25
dens, crudiores chylum in vasa propellit, vnde & sanguis
inde impurius redditur, hinc scabies, hydrops aliaque se-
quuntur, si crebrius & diutius id fiat. Potus a motu for-
tiori frigidus ingestus eadem ratione, ac aer frigidus admis-
sus, nocet, magisque præter dicta partibus vicinis pulmo-
ribus & hepatis vitium affricat. Vigiliis iunctus motus
naturalis, vt in lucubrationibus videmus, noxam adfert,
multo magis autem fortior, calorem, siccitatem & debili-
tatem augendo. Et sic in reliquis quoque circumstantiis
motus, etiam nimii, effectum varie moderantur.

Quod si vero in sano corpore hoc fiat, quid in ægro
eueniat, facile coniectura potest deprehendi. In morbis
intemperiei calidæ enim vniuersalis, ac particularis, febribus
potissimum & inflammationibus partium nobiliorum, non
tantum motus fortior est noxius, sed mediocris quoque,
nimius & improportionatus est, quietem enim magis re-
quirunt. Potissimum in febribus continuis, sæpius mali-
gnis existentibus, id obseruandum est, in quibus ægri debili-
tatem in principio leuiorem sentientes decumbere nolunt,
sed motu, blandiori licet, & aeris liberioris admissione,
febris vehementiam magis augent, & periculum vitæ sub-
eunt maius. Contrarius & noxius quoque motus, fortior
inprimis, est intemperiei siccæ, quæ adhuc magis inde au-
getur. Conformationis vitia, tam quæ alias a motu pro-
duci possunt, minime eum admittunt, vt herniæ, prociden-
tiæ, apertio vasorum sanguiferorum, in hæmorrhagiis qui-
busuis, quam quæ inde peiora redduntur, vti fortior mo-
tus obstructionem in asthmate auget, calculum quietum
existentem promouet, fortioremque obstructionem seu i-
schuriam efficere valet. Vnitatis solutæ vitia motum iti-
dem, fortiorem inprimis, minus admittunt, minime eum,
qui læsam partem seorsim afficit, coalitus enim fibrarum
quietem maxime postulat.

D

Ex

Ex symptomatibus motum haud ferant dolores grauiore quicunque, externi & interni, cum & rarefactionem humorum & ipsam tensionem fibrillarum maiorem reddat. Nec quoque fluxionibus est utilis, secretiones enim & motum humorum augendo eas quoque deteriores facit. Par ratio est reliquorum a defectu & debilitate spirituum dependentium, aliorumque ex dictis sponte fluentium.

F I N I S.

Motus, qui potis est hominis seruare salutem,
Illa, quam calles, promouet arte Tuam.

*Nobilissimo Dn. Doctomando fausta
gratulationis caussa scripsit*

P R Æ S E S.

SD muß ein Musen - Sohn zu hohen Ehren steigen /
Wann Er durch seinen Fleiß sich selbst darzu wil neigen /
Dann Er Herr Better hat vor diesem nicht bedacht /
Daß Er noch mit der Zeit werd' Doctorand geacht.
Die Gütigkeit des Glücks muß man vor allen weisen
Und auch zugleich vielmehr die Güte **GOTTES** preisen /
Daß Ihm deßelben Krafft nun das gegeben hat /
Daß Er als Medicus nun schafft dem Krancken Rath.

Dieses Wenige setzte seinen Lieb
und Werthgeehrtesten Herrn Bet-
ter zu dessen promotion glück-
wünschend bey

PETRVS IUSTINVS MAY,
Med. Licentiatus.

* (27) *

Virum Pranobilissimum atque Experientissimum

JOH. CHRISTOPH. SIEGERIDVM

Salutaris scientia Doctorandum dignissimum.

de

MOTVS CORPORIS NATVRA VSV ET ABVSV

publice in Academia Salana disputantem, faustis

ominibus prosequitur

M. GEORG. BALTHASAR REICHARD.

VIR

pranobilissime atque Experientissime

Riminis ad instar esset habendum, si inter pleros-
que pietate erga Te & votis certantes, mea unice
officia vellem desiderari, nec potius iisdem re-
spondere conarer, quæ cumulatissima hucusque sum ex-
pertus. Latissimis itaque honorum insignia, quæ Tibi
imminent, prosequor ominibus, precorque, vt huic Aca-
demico nomini & numero uberior dignitas paulo post
succedat. Nisi verecundæ Tuæ modestiæ, quæ proprias
virtutes ægerrime legit, sollicita esset ratio habenda;
difficile haud foret quam plurima, quæ laudi Tibi du-
cuntur, adducere; sed cohibebis paululum pudorem,
eaque admittes quæ veritas ipsi Tibi decernit. Acce-
Tibi a natura ingenium contigit, quo pariter ac usu in
felicissima bonæ mentis officina Reipublicæ, in qua de
summa salutis & vitæ nostræ decernitur, Te præparasti.
Summos Viros, qui clauem nostris temporibus, regni
salutaris moderantur, diligentissime es sequutus, mul-

D 2

tumus

tumque per hosce profecisse semel iterumque gloriose iactasti. Inculpatam vitæ sanctimoniam cum patre sanctissimo quondam Viro sacerdote communem habes, quam ita tenaciter excolendam suscipis, vt nisi Te studiorum rationes distinguerent, religio Te sacri ordinis viris adscriberet. Quid igitur mirum, rerum tuarum eventum Te adeo felicem nactum etsi ut gloria nunc atque honoribus Te ornatum sentias? quid rebus ita comparatis inconsueti, grauissima quoque argumenta Candidato Tibi in publica exploratione expeditissima & solutissima esse visa? In Cathedra tandem publica auspicalem Tuam disputationem defendentem Te pulcherrime stetisse, quid mirandum? Age igitur, porro fortiter agas, quæ nova Tibi ornamenta non tam suadent quam prorsus præcipiunt. Patriæ tuæ quendam Chironem sistas, sis præsto ægrotantibus, nec minus auxilium; quam salutem laborantibus adferas. Vale, Vir Exprientissime, meque Tuæ benevolentia, uti facis, & in posterum habe commendatum.

dabam Jenæ d. 16. Febr.

1715.

Die Vena läßt nicht zu von Meymen viel zuschwägen /
 Deswegen wil ich auch zum Ruhme dies nur setzen /
 Herr Siegfrieds Treu und Fleiß wird jeso recht bekant
 Nun müße Sieg und Fried bekronen seinen Stand.

Mit diesen wenigen wolte aus auff-
 richtiger Freundschaft seine gra-
 tulation ablegen

GEORG. ERNESTVS Francf. L. L. CU

Diact. 172, 28